

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๐/๒๕๔๘

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ กับพวก) ในคดีหมายเลขดำที่ กค. ๒๓๘/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๒๗) วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ)

ด้วยศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ กับพวก) ในคดีหมายเลขดำที่ กค. ๒๓๘/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๑. สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปความได้ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ ซึ่งเป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นคนหนึ่งของบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ได้ทำสัญญากู้เงินแทนบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) จากบรรษัทการเงินระหว่างประเทศ (International Finance Corporation) เพื่อนำไปลงทุนในโครงการก่อสร้างโรงงานเกี่ยวกับการผลิตปิโตรเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมตามสัญญากู้เงิน โดยบรรษัทการเงินระหว่างประเทศตกลงให้บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้ กู้เงินตามสัญญากู้เงินและสัญญากู้เงินประเภทซี โดยสัญญากู้เงินแบ่งเป็นเงินกู้ประเภทเอ จำนวนเงิน ๘๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และเงินกู้ประเภทบี จำนวนเงิน ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และตามสัญญาเงินกู้ประเภทซี เป็นจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ โดยบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ตกลงชำระดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามสัญญา กู้เงินประเภทต่าง ๆ ให้บรรษัทการเงินระหว่างประเทศ และตกลงชำระเงินต้น เงินกู้ประเภทเอ เป็นงวด ๆ ทุก ๖ เดือน จนถึงงวดสุดท้าย วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เงินกู้ประเภทบี ชำระเป็นงวด ๆ ทุก ๖ เดือน จนถึงงวดสุดท้าย วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ส่วนเงินกู้ประเภทซีตกลงชำระเงินกู้ให้บริษัทเงินทุน

ระหว่างประเทศเสรีจลิน์ในงวดเดียวจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ และบริษัท เลี่ยวไพรัตน์วิสาหกิจ จำกัด ได้ทำสัญญาค้ำประกัน ๗ ฉบับลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โดยตกลงเข้าร่วมกันและแทนกันค้ำประกันการชำระหนี้เงินกู้ของ บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้ตามสัญญาเงินทั้งสองฉบับดังกล่าว

บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ได้รับเงินตามสัญญาเงินทั้งประเภทเอ และประเภทบีไปแล้ว เป็นจำนวนเงิน ๔๖๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และได้รับเงินตามสัญญาเงินประเภทซีไปแล้วทั้งหมดจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ และหลังจากนั้น บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ได้ชำระหนี้เงินกู้ให้บรรษัทการเงินระหว่างประเทศบางส่วนแล้ว

ต่อมาบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ได้ถูกฟ้องคดีล้มละลายและศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการและมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูกิจการ ซึ่งตามวรรคสองของ มาตรา ๕๐/๖๐ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ นั้นคำสั่งของศาลล้มละลายซึ่งเห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันยังคงรับผิดชอบหนี้ที่ตนค้ำประกันอยู่ และภายหลังจากวันที่ศาลล้มละลายมีคำสั่งดังกล่าว บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ได้ทยอยชำระหนี้บางส่วนให้บรรษัทการเงินระหว่างประเทศและบรรษัทการเงินระหว่างประเทศได้นำเงินที่บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ชำระไปจัดสรรชำระหนี้เงินกู้ที่ค้างตามสัญญาเงินและสัญญาเงินประเภทซี

อย่างไรก็ตามบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ยังคงมีหนี้เงินกู้ที่ค้างชำระต่อบรรษัทการเงินระหว่างประเทศตามสัญญาเงินและสัญญาเงินประเภทซี คิดคำนวณถึงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ เป็นเงิน ๓๑๘,๗๕๓,๐๓๕.๐๕ เหรียญสหรัฐ ซึ่งบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ขอเลื่อนการชำระหนี้ออกไปอย่างไม่มีกำหนด แต่บรรษัทการเงินระหว่างประเทศไม่ยอมตกลงด้วยและได้ทวงถามให้ นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ และบริษัท เลี่ยวไพรัตน์วิสาหกิจ จำกัด ในฐานะผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้เป็นเงินจำนวน ๓๑๘,๗๕๓,๐๓๕.๐๕ เหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นเงินไทยจำนวน ๑๒,๕๓๐,๕๘๗,๒๕๓.๑๓ บาท แต่บุคคลทั้งสองยังคงเพิกเฉย ไม่ยอมชำระหนี้ให้บรรษัทการเงินระหว่างประเทศ

บริษัทการเงินระหว่างประเทศจึงฟ้องคดีนายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ เป็นจำเลยที่ ๑ บริษัท เลี่ยวไพรัตน์วิสาหกิจ จำกัด เป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ กค. ๒๓๘/๒๕๔๖ ในฐานะคดีสัญญาค่าประกัน จำนวนทุนทรัพย์ ๑๒,๕๓๐,๕๘๗,๒๕๓.๑๓ บาท

นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ จำเลยที่ ๑ และบริษัท เลี่ยวไพรัตน์วิสาหกิจ จำกัด จำเลยที่ ๒ ยื่นคำให้การปฏิเสธคำฟ้องของโจทก์และยื่นคำร้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง โดยโต้แย้งด้วยเหตุผลต่าง ๆ ตั้งแต่โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะศาลไม่มีเขตอำนาจ สัญญากู้เงินไม่ชอบด้วยกฎหมาย สัญญาไม่เป็นธรรม และต่อมาได้ยื่นคำร้องยกข้อต่อสู้ที่เป็นเรื่องกฎหมาย จัดต่อรัฐธรรมนูญว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เพราะมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง ได้บัญญัติจำกัดหรือตัดสิทธิของจำเลยทั้งสองในฐานะผู้ค้ำประกัน ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการในกรณีที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ซึ่งในคดีฟื้นฟูกิจการนี้ เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้วด้วย ดังนั้น จำเลยทั้งสองซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน การที่บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ไม่ได้ให้สิทธิแก่จำเลยทั้งสองในการยกบทบัญญัติดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในกรณีที่ลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิดนัด ประกอบกับมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง จำเลยทั้งสองในฐานะซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ก็ไม่สามารถใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ได้ตามมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และไม่สามารถยกแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้ ทั้งที่แผนได้กำหนดให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เต็มจำนวนโดยไม่มีการลดหนี้ บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจึงบัญญัติขึ้นโดยขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยทั้งสองในการต่อสู้คดีตามกฎหมายและมีผลกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิในทรัพย์สิน ทำให้เกิดความไม่เสมอภาค และไม่เท่าเทียมกันในทางกฎหมาย การที่มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง กำหนดให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้ได้เต็มจำนวนและตัดสิทธิไม่ให้จำเลยทั้งสองซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันในการใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการเพราะเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว และการที่มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ได้บัญญัติให้คำสั่งศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของจำเลยทั้งสอง ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน อันเป็นการให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้เอากับจำเลยทั้งสอง

โดยไม่มีข้อยกเว้น หรือให้สิทธิแก่ผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันในการต่อสู้คดีว่า ในกรณีที่แผนฟื้นฟูกิจการได้กำหนดให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เต็มจำนวนหรือไม่มีการลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือในกรณีที่ลูกหนี้ยังไม่ผิคนัดชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการนั้น ห้ามเจ้าหนี้อฟ้องร้องผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน แต่บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการฟ้องบังคับชำระหนี้เอาทั้งจำนวนทั้งสองซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้ทั้ง ๆ ที่บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบแก่เจ้าหนี้ในฐานะเดียวกับลูกหนี้โดยลูกหนี้ยังไม่ตกเป็นผู้ผิคนัดชำระหนี้ตามแผนแต่อย่างใด และทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ ดังนั้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และขอให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งคำโต้แย้งของจำเลยตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

โจทก์ยื่นคำแถลงคัดค้านคำร้องของจำเลยที่ขอให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า โจทก์ฟ้องจำเลยในฐานะผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้เงินกู้ที่ลูกหนี้ผิคนัดชำระหนี้ในส่วนที่เกิดขึ้นก่อนที่ลูกหนี้จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และผลการผิคนัดของลูกหนี้ได้เกิดต่อเนื่องกันตลอดมา โจทก์มิได้ฟ้องบังคับจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๖๐ แต่อย่างใด และมีได้เกี่ยวข้องกับ การบังคับตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บทบัญญัติต่าง ๆ ดังกล่าวจึงมิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะต้องนำไปใช้ในการวินิจฉัยคดี และโจทก์ขอคัดค้านคำร้องของจำเลยที่ขอให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เพราะมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ตามบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง ห้ามผู้ค้ำประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนหนี้ที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังได้ เพราะเหตุที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว ก็เพื่อมิให้มีการยื่นคำขอรับชำระหนี้ซ้ำซ้อนกัน หรือเพื่อมิให้ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ ๒ ทาง ทั้งเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง มีความมุ่งหมายเพื่อบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อเจ้าหนี้ที่ไม่สามารถรับชำระหนี้เต็มจำนวนจากลูกหนี้ที่ถูกฟื้นฟูกิจการได้ เพราะลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว จึงต้องรับรองสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนโดยมีสิทธิเรียกร้องจากผู้ค้ำประกันได้ด้วย จึงขอให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องของจำเลยทั้งสองที่ขอให้ส่งคำโต้แย้งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง เนื่องจากโต้แย้งว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๕๐/๒๓ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางต้องใช้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสองบังคับแก่คดี นอกจากนั้นศาลตรวจไม่พบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสองศาล ฯ จึงไม่อาจใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่นได้ และจึงขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของจำเลยตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางทราบต่อไป

๓. ประเด็นที่ศาลต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

ก่อนที่จะพิจารณาประเด็นที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งมานั้น จำเป็นต้องพิจารณาว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ตามมาตรา ๒๖๔ นั้น เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจเฉพาะเจาะจง ศาลจึงมีอำนาจวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญโดยจำกัดเฉพาะในกรณีซึ่งศาลที่ส่งคดีมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยจะใช้บทบัญญัติ

แห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนั้นเท่านั้น ดังนั้น เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางยืนยันว่าศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๒๖ วรรคสอง (ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง) บังคับแก่คดีดังกล่าว และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางส่งความเห็นมาให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยจึงมีตามข้อโต้แย้งของจำเลยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๔ บัญญัติว่า

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ เช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓

มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง บัญญัติว่า

“เจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีหรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้

ผู้ซึ่งมีสิทธิขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๑๐๑ อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบียดในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว”

มาตรา ๕๐/๖๐ บัญญัติว่า

“แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว ผู้มีเจ้าหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ และเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๐/๒๗

คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ หรือผู้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และไม่มีผลให้บุคคลเช่นว่านั้นต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้นตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าว เว้นแต่บุคคลเช่นว่านั้นจะยินยอมโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย”

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติทั่วไปของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่รัฐให้ความคุ้มครอง โดยวางหลักการไว้ว่า รัฐต้องคุ้มครองสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบุคคล กล่าวคือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ มิให้มีการล่วงละเมิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะโดยบุคคลธรรมดาหรือโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือรัฐ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ศักดิ์ศรีหมายถึง เกียรติศักดิ์

ศักดิ์ศรีของมนุษย์ต้องได้รับความคุ้มครอง หมายความว่าถึงมนุษย์ต้องได้รับการเคารพหรือปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกันในฐานะหรือสภาพที่เป็นมนุษย์ โดยต้องไม่ได้รับการปฏิบัติด้วยประการใด ๆ อันทำให้ความมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ลดลง เช่น ผู้ต้องหาต้องไม่ถูกปฏิบัติเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด ตราบใดที่ยังไม่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด หากพนักงานสอบสวนปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในคดีอาญาเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนศาลพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด การกระทำความผิดกล่าวของพนักงานสอบสวนย่อมไม่ชอบ

สิทธิหมายถึงอำนาจอันชอบธรรมที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระโดยไม่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย

สิทธิของบุคคลต้องได้รับความคุ้มครอง หมายความว่ารัฐต้องให้ความคุ้มครองอำนาจอันชอบธรรมของประชาชนในการกระทำต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย

เสรีภาพหมายถึงความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่ปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง

เสรีภาพของบุคคลต้องได้รับความคุ้มครอง หมายความว่ารัฐต้องให้ความคุ้มครองความสามารถของบุคคลที่จะกระทำการต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ บัญญัติเป็นหลักการไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นจะกระทำมิได้ แต่ก็มีข้อยกเว้นให้กระทำได้ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเท่าที่จำเป็นไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพและใช้บังคับเป็นการทั่วไป กล่าวคือ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และให้กระทำได้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้ นอกจากนั้นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งนั้น ได้วางหลักเกณฑ์ว่าบุคคลย่อมมีความเท่าเทียมกันหรือเสมอกันตามกฎหมาย และต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันคือ จะมีการออกกฎหมายที่ปฏิบัติต่อบุคคลโดยการกีดกันบุคคล เพราะเหตุความแตกต่างของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ เช่น เพศ เชื้อชาติ ถิ่นกำเนิด ภาษา อายุ ฐานะ ศาสนา ไม่ได้

นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ นั้น ก็ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน แต่อาจมีการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินได้ แต่ต้องกระทำโดยมีกฎหมายเฉพาะและเป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ บัญญัติไว้

ส่วนพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติส่วนหนึ่งในเรื่องการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นิติบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวเพื่อให้มีโอกาสประกอบกิจการต่อไป โดยเป็นบทบัญญัติที่ให้ผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนเงินที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยงในอนาคตได้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ค้ำประกันยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน แม้ลูกหนี้ถูกฟื้นฟูกิจการตามคำสั่งของศาล ผู้ค้ำประกันยังถูกเจ้าหนี้อภัยให้รับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันได้ กฎหมายจึงต้องให้ความคุ้มครองแก่ผู้ค้ำประกัน โดยให้สิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้เพื่อจะใช้สิทธิไต่เบี่ยงจากลูกหนี้หลังจากชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ตามสัญญาค้ำประกันไปแล้ว แต่ถ้าเจ้าหนี้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไปเต็มจำนวนแล้ว ผู้ค้ำประกันจะใช้สิทธิไต่เบี่ยงลูกหนี้ไม่ได้ เพราะเพื่อมิให้กระทบกระเทือนลูกหนี้มิให้ถูกเรียกให้ชำระหนี้ซ้ำซ้อนในหนี้ที่มีมูลหนี้เดียวกัน เนื่องจากอาจถูกเรียกให้รับผิดชอบทั้งจากเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน และในกรณีนี้ผู้ค้ำประกันก็ยังมิได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แต่อย่างใด

ดังนั้น การที่บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มีลักษณะที่ให้สิทธิแก่ผู้ค้ำประกันแม้จะมีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ค้ำประกันในการขอรับชำระหนี้จากลูกหนี้ผู้ที่ยื่นคำประกัน แต่ก็เป็นบทบัญญัติโดยกฎหมายและจำกัดเท่าที่จำเป็น ซึ่งไม่กระทบกระเทือนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด และไม่กระทบถึงสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และไม่เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เนื่องจากมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป คือใช้กับผู้ค้ำประกันทุกคนที่มีลูกหนี้ที่ถูกฟื้นฟูกิจการ มิได้มุ่งหมายที่จะใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะทำให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เกิดผลซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง คือ ทั้งลูกหนี้ที่กิจการจะยังคงอยู่ต่อไป ต่อเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้ ต่อลูกจ้างของกิจการนั้นที่กิจการยังคงอยู่และไม่ได้ล้มเลิกไป และต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยส่วนรวมเนื่องจากกิจการยังคงอยู่ทำให้รัฐมีรายได้จากการเก็บภาษีและอื่น ๆ และแม้ถ้าบทบัญญัตินี้จะมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของผู้ค้ำประกันที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ ฯ

แต่ก็เป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้และเป็นการกระทำเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ส่วนกรณีพระราชบัญญัติล้มละลาย ฯ มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ที่เป็นผลจากการฟื้นฟูกิจการ ได้รับอนุญาตจากศาล โดยบัญญัติให้คำสั่งของศาลที่เห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และไม่มีผลให้บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้นตามแผนตั้งแต่วันดังกล่าวนั้น เว้นแต่บุคคลดังกล่าวนั้นยินยอมโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ เนื่องจากการฟื้นฟูกิจการเป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ผู้ถูกฟื้นฟูกิจการ ไม่เกี่ยวข้องกับ ผู้ค้าประกัน ซึ่งหลักการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันแก่เจ้าหนี้และสอดคล้องกับหลักการค้าประกัน ตลอดจนหลักหนี้ทั่วไปที่ตราบไคที่เจ้าหนี้ยังไม่ได้รับชำระหนี้จนครบถ้วนลูกหนี้ทั้งหลายก็ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔) เพราะการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการนั้นอาจประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ได้จึงมีความไม่แน่นอน เจ้าหนี้อาจไม่ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ชั้นต้นหรือได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วนหากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ชั้นต้นไม่เกิดผล ซึ่งศาลก็ต้องสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เด็ดขาดและดำเนินการให้ลูกหนี้ล้มละลายต่อไป ดังนั้น จึงต้องให้ผู้ค้าประกันยังคงผูกพันชำระหนี้ต่อ เจ้าหนี้ต่อไปจนกว่าจะมีการชำระหนี้เสร็จสิ้น และการที่ผู้ค้าประกันต้องผูกพันรับผิดชอบว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้เสร็จสิ้นก็เป็นไปตามหลักของสัญญา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักของการประนอมหนี้ ในคดีล้มละลาย

อย่างไรก็ตาม ผู้ค้าประกันก็มีสิทธิไล่เบี้ยหลังจากชำระหนี้ไปแล้วลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปหลังจากที่การฟื้นฟูกิจการประสบความสำเร็จ ซึ่งย่อมเป็นประโยชน์แก่บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน และประเทศชาติ

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ดังกล่าว จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นธรรมต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ไม่มีลักษณะที่ขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิและเสรีภาพของผู้ค้าประกันแต่อย่างใด จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ไม่จำกัดสิทธิ และเสรีภาพของผู้ค้าประกัน จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง เป็นการปฏิบัติต่อผู้ค้าประกัน ทุกคนอย่างเท่าเทียมกันเพราะใช้กับผู้ค้าประกันทุกคนที่ลูกหนี้ถูกฟื้นฟูกิจการกฎหมายมิได้มีการจำกัด สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลแต่อย่างใด จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุต่าง ๆ ดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๐/๖๐ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ